



**KLAGANDE**

Jaktkritikerna, 802441-4370



**MOTPART**

Länsstyrelsen i Jämtlands län  
831 86 Östersund

**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut den 27 januari 2020,  
dnr 218-488-2020

**SAKEN**

Skydds jakt efter fyra järvar

---

**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

---

## BAKGRUND

Länsstyrelsen i Jämtlands län beslutade om förebyggande skyddsjakt efter fyra (4) järvar inom Handölsdalens sameby. I beslutet anges att jakten får bedrivnas från och med den 28 januari 2020 till och med den 9 februari 2020. Länsstyrelsen förordnade även att beslutet ska gälla utan hinder av att det överklagas. Skälen för beslutet anges i bilaga 1.

## PARTERNAS INSTÄLLNING

### Vad Jaktkritikerna anför

Jaktkritikerna överklagar beslutet och anför i huvudsak följande. Lagligheten av beslutet kan ifrågasättas utifrån möjligheterna till effektiv överprövning enligt Århuskonventionen. Naturvårdsverket har yttrat sig i media avseende licensjakt på järv där inga järvar fälldes. Av yttrandet framgick att det inte var aktuellt att förlänga jakttiden. Licensjakten har nu gjorts om till två beslut om skyddsjakt och delats upp på två samebyar. Besluten om skyddsjakt är ett kringgående av bestämmelserna rörande licensjakt. Länsstyrelsen bryter mot EU-rätten och avgörandet Tapiola (C-674-17). Undantagsreglerna i art- och habitatdirektivet måste tillämpas strikt och bedömningen ska göras utifrån försiktighetsprincipen. Besluten om skyddsjakt får inte heller tillämpas i rent preventivt syfte. Länsstyrelsen måste alltså kunna identifiera den skadegörande individen eller gruppen. Ingen av dessa järvar har orsakat skada. Järvgruppen finns inom tillräckligt stort område för att dess livsmiljö ska accepteras.

Den av samebyn redovisade förlustsiffran om 37 procent är inte korrekt. I beslutet anges att Handölsdalens Sameby är i början av sitt arbete med produktionsmodellen men har registrerat data i den under många år. Något konkret underlag har inte visats. Länsstyrelsen skriver i beslut att det är svårt att

bedöma skadan av predation pga. att markerna är svårtillgängliga. Innan beslut om skyddsjakt fattas bör därför den beslutande myndigheten så långt möjligt säkerställa att skyddsjakten löser det problem som den är tänkt att lösa. Av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande avseende skyddsjakt efter järv framgår att de folkrättsliga åtaganden som det är fråga om inte kan medföra att det skydd för bl.a. järv som bestämmelserna i jaktförordningen ger inte kan ifrågasättas. Annan lämplig lösning kan vara vallhundar i grupp som ger skydd för renarna mot rovdjur. Metoden har prövats i andra länder med gott resultat. Dessutom borde kontinuerlig tillsyn av renarna fungera förebyggande mot rovdjursangrepp.

#### **Vad Länsstyrelsen anför**

Länsstyrelsen motsätter sig bifall till överklagandet.

#### **RÄTTSLIG REGLERING**

##### *Bestämmelser*

Skyddsjakt efter järv får enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905) ske bl.a. för att förhindra allvarlig skada på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom om det inte finns någon annan lämplig lösning och om jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, får beslut om skyddsjakt fattas även om någon skada inte har inträffat.

##### *Förarbeten*

Av förarbeten gällande toleransnivåer för skador på ren orsakade av t.ex. järv framgår bl.a. att toleransnivån ska räknas på den aktuella samebyns faktiska renantal (se prop. 2012/13:191 s. 65). Det är regeringens uppfattning att en nivå om 10 procent förefaller väl avvägd. Med toleransnivå menas här

den maximala acceptabla skadenivån orsakad av stora rovdjur under ett år uttryckt i procent av samebyns faktiska renantal enligt renräkningarna... Järvens huvudsakliga utbredningsområde återfinns inom renskötselområdet och ren är järvens viktigaste bytesdjur. Järven bedöms därmed vara det rovdjur som måste förvaltas med störst försiktighet i renskötselområdet och där det är allra viktigast att eventuell jakt koncentreras till de mest skadegörande individerna. En begränsning av järvstammen bör kunna ske i de områden som är mest skadeutsatta och där det förväntas göra störst nytta för rennäringen. Då järvstammen liksom lodjuren uppvisat en ojämn spridning inom renskötselområdet bör riskmodellen användas av förvaltningen för att rikta skydds- och licensjakt till sådana områden. (Prop. 2012/13:191 s. 66 f.)

#### *Avgöranden*

I en ny dom från EU-domstolen avseende varg, C-674/17, understryks restriktiviteten och kraven på motivering vid tillåtande av dödande av varg; det målet gällde dock stamvårdande jakt (sedan finsk domstol begärt förhandsavgörande).

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) ansåg i avgörandet HFD 2018 ref. 7 att järvstammens population i oktober 2016 var för låg för att stammen skulle kunna anses ha en gynnsam bevarandestatus. Detta uteslöt enligt HFD:s mening dock inte att ett visst utrymme finns för att besluta om skydds jakt. Den sökta skyddsjakten avsåg inte några specifika skadegörande individer, utan syftade till att minska det totala järvbeståndet i det aktuella området. HFD uteslöt inte att en sådan typ av jakt kan riktas mot ett begränsat antal individer, förutsatt att den får antas sakna effekt för arten som sådan. Den aktuella jakten bedömdes dock riskera att förvärpa den ogynnsamma bevarandestatusen för arten i dess naturliga utbredningsområde och förutsättningarna för skydds jakt var därmed inte uppfyllda.

Kammarrätten i Sundsvall har i ett avgörande den 29 december 2017 (mål nr 2838-17) uttalat att vad gäller risken för allvarlig skada hade länsstyrelsen i huvudsak redogjort för den skada som alla samebyar i området skulle drabbas av om alla järvar i området skulle ta tre renkalvar om dagen under tio dagar. Eftersom risken för skada hade beskrivits på en generell nivå och inte för de enskilda samebyarna var kopplingen till risk för allvarlig skada inte tillräckligt stark.

## SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

### Förutsättningar för skyddsjakt

Frågan i målet är om samtliga förutsättningar för skyddsjakt är uppfyllda. Alla förutsättningar som anges i 23 a och 23 b §§ jaktförordningen måste vara uppfyllda för att skyddsjakt ska kunna beviljas.

### *Allvarlig skada*

Skyddsjakt får beviljas även innan någon allvarlig skada har uppstått. Ett beslut om skyddsjakt i en sådan situation ställer mycket höga krav på förutsättningarna för att förutse angrepp från rovdjur. Det bör vara fråga om en klart förutsägbar situation där det i de flesta fall uppstår en allvarlig skada (Naturvårdsverkets riktlinjer för beslut om skyddsjakt, rapport 6568 s. 17). I beslut har Naturvårdsverket uttalat avseende toleransnivå att det krävs en bedömning avseende varje enskild sameby för att kopplingen till risken för allvarlig skada ska vara tillräcklig stark (se Naturvårdsverkets beslut den 8 december 2015, NV-08157-15).

Länsstyrelsen har anfört att det är svårt att dokumentera skador i den otillgängliga terrängen och att kadaver av ren kan försvinna snabbt i naturen. Under 2019 har länsstyrelsen dokumenterat fyra järvdödade renar i anslut-

ning till samebyns åretruntmarker. Enligt länsstyrelsen uppgår samebyns redovisade förlustsiffror enligt produktionsmodellen för säsongen 2017/2018 till 37 procent.

Av det överklagade beslutet framgår att samebyn berörs av elva föryngningar i sitt åretruntland vilket motsvaras av närmare 69 järvar. Länsstyrelsen har anfört att det är koncentrationen av järvar och dess populationsmönster i det aktuella området, kombinerat med renarnas kalvning som skapar den allvarliga skadan. Järven är strikt revirhärdande och kommer att befinna sig i området när renarna återkommer under våren. I samebyns kalvningsland uppstår en hög koncentration renar under våren och under samma tid föds kalvarna. När vajorna kalvar är de mycket utsatta för järvens predation. Järven predation förväntas öka under våren när det finns många små renar inom samma område.

Förvaltningsrätten noterar att den allvarliga skadan beräknas inträffa först till våren. Länsstyrelsen har dock redogjort för att renarna är särskilt utsatta för järvens predation under och efter kalvning samt att järvarna kommer att befinna sig i kalvningsområdet vid denna tidpunkt. Med hänsyn härtill samt att samebyns förlustsiffror enligt produktionsmodellen vida överstiger toleransnivån bedömer förvaltningsrätten att det finns en stor risk för allvarlig skada. Kriteriet härom bedöms därför vara uppfyllt.

Vad avser tidpunkten för skydds jakt har järvens ynglingsperiod beaktats, samt svårigheterna att bedriva jakt i området under våren. Det får därför anses godtagbart med skydds jakt i förebyggande syfte. Förvaltningsrätten finner inte heller skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning vad avser jaktens förmodade effekt.

*Gynnsam bevarandestatus*

Referensvärdet för järv på nationell nivå i Sverige är 600 individer vilket motsvaras av 96 föryngringar. Inventeringsresultat för 2019 visar att järvpopulationen på nationell nivå har ökat och enligt den senaste inventeringen finns idag 679 vuxna järvar. Järv har därmed nått gynnsam bevarandestatus (GYBS). Järvpopulationen i Jämtlands län har legat över länets miniminivå om 23,5 föryngringar. För inventeringssäsongen 2018/2019 fastställdes 44,5 föryngringar. Förvaltningsrätten bedömer att populationens rådande storlek och trend är tillräckligt för att bedöma att skydds jakt efter fyra järvar i detta fall inte riskerar att försvåra upprätthållandet av GYBS för järven som art.

*Annan lämplig lösning*

Av Högsta förvaltningsdomstolens avgörande (HFD 2018 ref. 7) framgår att rennäringens speciella förutsättningar måste beaktas vid en bedömning av vad som i förordningens mening utgör allvarlig skada liksom av vad som kan vara andra lämpliga lösningar.

Länsstyrelsen har bedömt att det saknas annan lämplig lösning än skydds jakt och bl.a. anfört följande. Det är inte möjligt att flytta renarna. Området är ett viktigt betesområde och utgör delar av samebyns kalvningsland. Kalvningsområdena är särskilt väl lämpade för detta med avseende på tillgång på foder och skydd för vajor och nyfödda kalvar. Samebyn använder redan alla tillgängliga resurser för att övervaka renarna. Det är svårt att upptäcka och avvärja pågående angrepp. De flesta angrepp sker nattetid och terrängen är svårframkomlig. Det saknas praktisk möjlighet att hägna in stora områden. Inhägnad ökar sjukdomsriskerna och ger orimliga kostnader och arbetsinsatser för underhåll och utfordring. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning i denna del. Vad Jaktkritikerna anfört om vallhundar m.m. föranleder inte någon annan bedömning. Det kan därmed konstateras att det inte finns någon annan lämplig lösning än skydds jakt.

*Sammanfattande bedömning*

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att länsstyrelsen har haft grund för sitt beslut om skyddsjakt efter fyra järvar, då samtliga kriterier för skyddsjakt är uppfyllda. Den avvägning som ska göras mellan de i ärendet motstående intressena av att förhindra allvarlig skada och att skydda järvstammen får anses proportionerlig. Överklagandet ska därför avslås.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**

Detta avgörande kan överklagas. Överklagandet ska ges in till Förvaltningsrätten i Luleå men vara ställt till Kammarrätten i Sundsvall. Information om hur man överklagar finns i bilaga 2 (FR-03).

  
t f rådman

I avgörandet har även nämndemännen  och  deltagit.

 har föredragit målet.





Länsstyrelsen  
Jämtlands län

Naturvårdsenheten

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

Handölsdalens sameby

# Beslut om skydds jakt efter järv inom Handölsdalens sameby

## Beslut

Länsstyrelsen beslutar att bevilja skydds jakt efter fyra (4) järvar inom Handölsdalens sameby. Beslutet omfattas av de villkor som följer.

Beslutet gäller utan hinder av att det överklagas. Hur beslutet kan överklagas framgår i bilaga 1.

## Villkor

### När får skyddsjakten bedrivas?

Skyddsjakten får bedrivas från och med 28 januari till och med 9 februari 2020. Skyddsjakten får genomföras under hela dygnet.

Varje jakttillfälle initieras av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ska inför varje jakttillfälle kontaktas på telefon 010-225 30 40. Länsstyrelsen avlyser skyddsjakten om tillåtet antal järv fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut.

Länsstyrelsen äger rätt att omedelbart avlysa jakten om förutsättningarna för skydds jakt förändras eller om jaktförhållandena förändras på ett sådant sätt att jakten inte kan genomföras i enlighet med gällande bestämmelser samt villkoren i detta beslut.

### Var får skyddsjakten bedrivas?

Skyddsjakten får bedrivas inom jaktområdet enligt bilaga 2.

Skydds jakt får ske på annans mark.

### Vilka djur får fällas?

Totalt fyra (4) djur får fällas.

### Vilka får utföra skyddsjakten?

Länsstyrelsen utser i samråd med samebyn jaktledare. Jaktledaren får utse ett begränsat antal personer som får delta i skyddsjakten. Länsstyrelsens kontaktperson nås på Länsstyrelsens rovdjurstelefon 010-225 30 40.

### Jaktledarens ansvar

Jaktledaren ansvarar för att:



Lännsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

- informera Polismyndigheten när skyddsjakten påbörjas samt vid skyddsjaktens slut samt om djuren fällts eller påskjutits innan jakttiden löpt ut
- vid behov kunna uppvisa dokumentation på vilka personer som deltagit vid respektive jakttillfället
- försäkra sig om att en hund som är särskilt tränad i att spåra vilt kan finnas på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen
- jakttagarna använder sådana kommunikationsmedel under skyddsjakten så att villkoren i detta beslut kan uppfyllas
- samtliga jakttagare känner till beslutet och dess villkor i sin helhet

### Jaktmedel och jaktmetoder

I Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om jakt och statens vilt (NFS 2002:18) anges vilka vapen och kulpatroner som får användas vid jakt efter järv.

Om det krävs för effektivt genomförande får skyddsjakten bedrivas med hjälp av hund. Maximalt två (2) hundar får släppas efter en och samma järv under ett och samma dygn.

För att skyddsjakten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt bedömer Lännsstyrelsen att undantag från förbudet att nyttja motorfordon vid skyddsjakt ska utfärdas. Utsedda jakttagare får, utan närvaro av Lännsstyrelsens fältpersonal, söka efter samt ringa djuren med motorfordon. Om behov av ompöstering finns får utsedda jakttagare frakta vapen på skoter i terräng.

Skyddsjakten får genomföras med hjälp av åtel. Med åtel avser vi här befintliga kadaver av rovdjursdödad ren.

Förföljande och avlivning från snöskoter och helikopter får endast utföras av personal särskilt utsedd av Lännsstyrelsen. Skyddsjakten får bedrivas med hjälp av helikopter under förutsättning att såväl pilot som skytt har erfarenhet av sådan verksamhet.

### Anmälan om fälld eller påskjuten järv

Jaktledaren ska omedelbart och senast inom en timme från det att en järv fällts eller påskjutits anmäla detta till Lännsstyrelsens rovdjurstelefon 010-225 30 40. Jaktledaren ska avlysa jakten om tillåtet antal järvar fällts eller påskjutits med stöd av detta beslut.

### Hantering av fällt vilt

Det fällda djuret tillfaller staten och omhändertas av Lännsstyrelsen.

## Bakgrund

Naturvårdsverket fattade den 28 november 2019 beslut om licensjakt efter järv (NV-04662-19) inom Tåssåsens, Handölsdalens och Mittådalens åretruntmarker, beslutet omfattade 15 järvar men ingen järv fälldes under jakttiden. Den 6 januari 2020, efter att licensjakten avslutats, ansökte Tåssåsens sameby, tillsammans med Handölsdalens och Mittådalens samebyar, om skyddsjakt efter totalt 15 järvar inom de tre samebyarnas



Lännsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

åretruntmarker (Lännsstyrelsens diarienummer 51-2020). Vid ansökningstillfället skiljde sig de tre samebyarnas skadeunderlag åt och Lännsstyrelsen bedömde att den gemensamma ansökan behövde delas i tre delar för att kunna bedömas enligt de kriterier som ligger till grund för skydds jakt. Samtliga samebyar informerades om detta och hade inga invändningar. Lännsstyrelsen har därför delat ansökan i tre ärenden där varje enskild ansökan gäller fem järvar för respektive sameby (diarienummer 486-2020 för Tässåsen, 488-2020 för Händölsdalen samt 489-2020 för Mittådalen).

### Ansökan

Händölsdalens sameby uppgav vid komplettering av ansökan att de har utbredd problematik med järv inom hela samebyn. Sökande uppger vidare att samebyn enligt inventeringsresultatet från säsongen 2019 berörs av sex föryngringar i sitt åretruntland, motsvarande omkring 56 järvar. Vid komplettering framkom också att samebyns förlustsiffror ligger långt över den beslutade toleransnivån om tio procent. Inom ramen för arbetet med toleransnivåuppdraget har Lännsstyrelsen tillgång till samebyns förlustsiffror genom Sametingets produktionsmodell.

### Ytterligare bakgrund

Vid tidigare samråd mellan samebyn och Lännsstyrelsen har det framkommit att den huvudsakliga skadan för renskötseln orsakad av järv sker i kalvningsland under våren. Skadan i kalvningstid är välkänd men svår att dokumentera. Sökanden har också i tidigare skydds jaktärenden inom samma område framhållit nödvändigheten i att reducera antalet järvar inom åretruntmarkerna och särskilt i kalvningslanden. I Naturvårdsverkets beslut om licensjakt efter järv 2019 framgår också att finns behov av att minska skadorna för renskötseln inom samtliga av de tre samebyarna Tässåsen, Händölsdalen och Mittådalen.

### Skadebild

Järvens predation på ren under barmarksperioden är starkt sammankopplad till renkalvarnas kroppsvikt och tätheter av ren<sup>1</sup>. Predationen ökar med lägre kroppsvikt hos kalvarna och högre tätheter av ren. Det betyder att järvens predation på ren ökar när det finns många små renar inom samma område. I samebyns kalvningsland, som är en del av åretruntmarkerna, samlas på våren i princip hela renhjorden, vilket leder till mycket höga koncentrationer av ren och under samma tid föds kalvarna, vilka har en kroppsvikt på ca 4–6 kg. Järvar samlar också byten i förråd som de nyttjar under hela året. Det innebär att de, när det blir goda förutsättningar för att jaga, kommer predera i en högre takt än annars för att kunna fylla sina matförråd. När vajorna kalvar, och inte ingår i den flockstruktur som normalt ger renarna bäst skydd mot predation, är de mycket utsatta för järvens predation.

<sup>1</sup> Mattisson, J., Rauset, G.R., Odden, J., Linnell, J.D.C., Andrén, H., & Persson, J. 2016. Hunting or scavenging? Prey body condition influences decision-making in a facultative predator, the wolverine. *Ecosphere* 87(8) e01407.



Lännsstyrelsen  
Jämtlands län

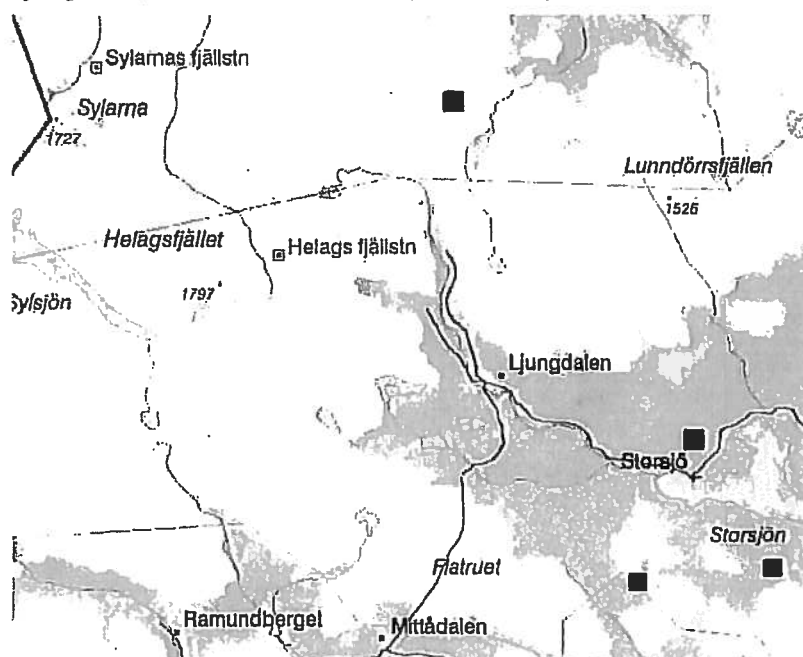
## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

Under våren, när skadan förväntas ske, är renhjorden, och framförallt de dräktiga eller nykälvade vajorna med kalvar, mycket störningskänsliga och hjorden bevakas på håll för minimal störning. Skingring och stress i renhjorden under den känsliga kalvningstiden, men även tiden före då högdräktiga vajor vandrar upp mot kalvningslandet i åretruntmarkerna, är direkt fördömande. Det kan resultera i att vajorna lämnar sina nyfödda kalvar eller själva dör till följd av påfrestningen av kalvningen och att försöka fly från järv i nära anslutning till kalvningen.

Lännsstyrelsen vill påpeka att dokumentation av skada i åretruntmarkerna är mycket svår. Kalvningslanden omfattar några av de mest otillgängliga områdena i Sverige och dessa är på försommaren under kalvningsperioden, då skadan sker, nästan omöjliga att färdas i. Detta bland annat på grund av smältande snö, vårflood och öppna vattendrag. Under våren kan också spårtecken och rester av dödade renar försvinna fort, ibland på mindre än en timme. Detta beror bland annat på snabbt tinande snö, vädermässiga omslag och för att olika rovdjur och asätare snabbt upptäcker kroppsrester på snön. Allt detta försvårar, och i många fall, omöjliggör dokumentation av skada från järv inom dessa områden. Trots dessa svårigheter har Lännsstyrelsen och samebyn dokumenterat fyra järvdödade renar i anslutning till samebyns åretruntmarker under 2019 (figur 1).



Figur 1: Visar järvdödade renar som hittats i anslutning till samebyns åretruntmarker. (Rovbase, 2020)

### FÖRVALTNINGSVERKTYGET OCH FÖRLUSTSIFFROR

Förvaltningsverktyget bygger på att rennäringens förluster till följd av rovdjur ska vara maximalt tio procent samtidigt som rovdjurens ska uppnå eller bibehålla gynnsam bevarandestatus.

Verktyget består av fyra delar:



Länsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

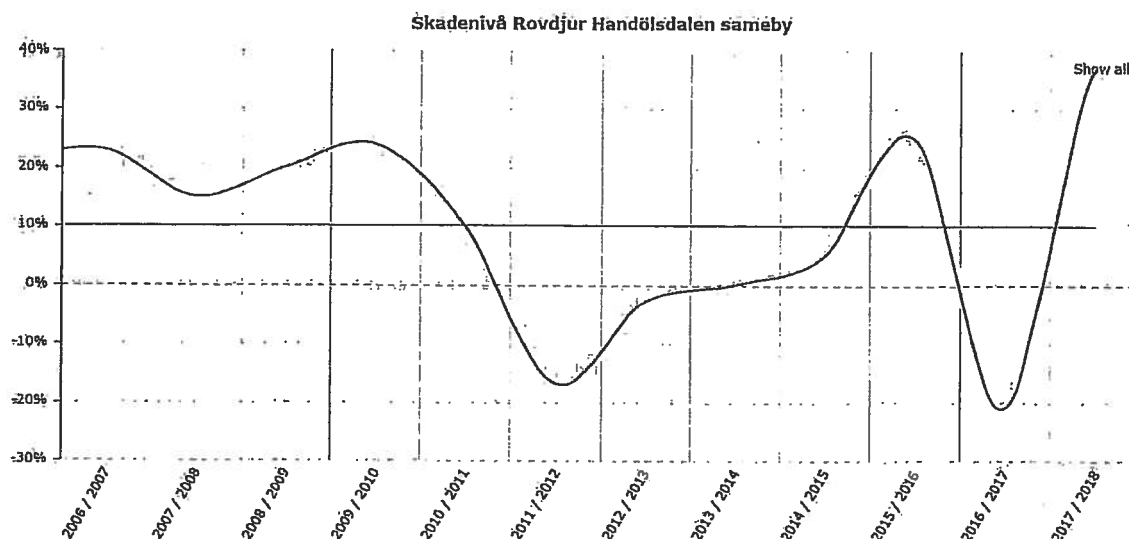
Diarienummer  
218-488-2020

1. Toleransnivå på maximalt tio procent förluster till rovdjur
2. Produktionsmodell för att ta fram siffror på de faktiska förlusterna på samebynivå
3. Förebyggande åtgärder
4. Uppföljning och utvärdering

Riksdagen beslutade i december 2013 att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur ska vara maximalt tio procent räknat på en samebys faktiska renantal. Ett viktigt kunskapsunderlag i förvaltningsarbetet är beräkningen av samebyarnas årliga skadenivåer utifrån uppgifter om till exempel renhjordens produktionsförmåga, kalvöverlevnad och statistik om trafikdödade renar. Sedan 2016 har Sametinget tillsammans med berörda länsstyrelser och Naturvårdsverket utarbetat en förfinad beräkningsmodell som nu finns tillgänglig för användning i det fortsatta arbetet, den så kallade produktionsmodellen.

Den 10 januari 2019 kom Sametinget, Naturvårdsverket och de fem nordligaste länsstyrelserna genom ett handslag överens om att i det fortsatta arbetet med förvaltningsverktyget erkänna och respektera produktionsmodellen och de nationella inventeringsresultaten som de bästa tillgängliga kunskapsunderlagen (Länsstyrelsen Västerbottens diarienummer 510-2428-2019).

Handölsdalens sameby är precis i början av sitt arbete med produktionsmodellen men har registrerat data i produktionsmodellen under ett antal år. För den senast tillgängliga säsongen, 2017/2018, ligger samebyns förlustsiffror på 37 procent. I figur 2 visas skadenivån för samebyn sedan 2006/2007. Förlustsiffrorna för renskötselåren 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 och 2016/2017 kan inte användas då samebyn under de åren inte kunde genomföra fullgoda renräkningar, i huvudsak på grund av omfattande problematik med rovdjur och svåra väderförhållanden. Svårigheterna ledde till att renhjorden inte kunde samlas ordentligt och därför kunde en fullgod renräkning för dessa år inte genomföras. Det är rimligt att anta att förlustsiffrorna för dessa år ligger i nivå med övriga år som finns redovisade och där skadenivån ligger mellan 10 och 37 procent.



Figur 2: Förlust av reinar till rovdjur för Handölsdalens sameby mellan 2006 och 2018. Diagrammet är ett utdrag från Sametingets produktionsmodell. Den röda linjen visar samebyns förluster över tid och den orange linjen den beslutade toleransnivån om tio procent. Förlustsiffrorna för renskötselåren 2011/2012, 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 och 2016/2017 kan inte användas då samebyn under de åren inte kunde genomföra fullgoda renräkningar. (Sametingets produktionsmodell, 2020)

### Förekomst av järv

Järvpopulationen i Jämtlands län har under de senaste åren legat över länets beslutade miniminivå om 23,5 föryngringar. För inventeringssäsongen 2018/2019 fastställdes 44,5 föryngringar för länet varav Handölsdalen berördes av totalt elva föryngringar<sup>2</sup>. I figur 3 redovisas fastställda järvföryngringar inom länet samt de som berört Handölsdalen sameby under åren 2011 och 2019. Mellan de aktuella årtalen har Handölsdalen sameby berörts av mellan 22 och 44 procent av länets totala inventerade järvpopulation. I figur 4 redovisas de föryngringar som under inventeringssäsongen 2018/2019 hittats i anslutning till samebyns åretruntmarker. Under säsongen dokumenterades fyra föryngringar inom samebyns åretruntmarker men de bedöms också beröras av de intilliggande föryngringarna. Vidare förevisas i figur 5 de observationer som gjorts av järv inom motsvarande område under perioden från och med 1 januari 2019 till och med 24 januari 2020. Samtliga dokumentationer har av Länstyrelsen bedömts som säkra.

Järvar är strikt revirhävdande, det innebär att handjur har en relativt liten överlapp mellan varandras revir. Storleken för ett hemområde är i genomsnitt cirka 700 kvadratkilometer för hanar och 200 kvadratkilometer för honor men storleken kan variera mellan olika individer. Hanarnas större hemområde speglar järvens parningssystem. Järvarna har ett polygamt parningssystem där ett revir från ett handjur inkluderar flera honrevir. Den sociala strukturen i järvens ekologi med strikt revirhävdandet betyder att samebyns åretruntmarker hyser fler handjur än handjur.

<sup>2</sup> Inventeringsresultat för lodjur, järv, varg och kungsörn – Jämtlands län 2018-2019, oktober 2019. Löpnummer 2019:35, diarienummer 511-7367-2019.

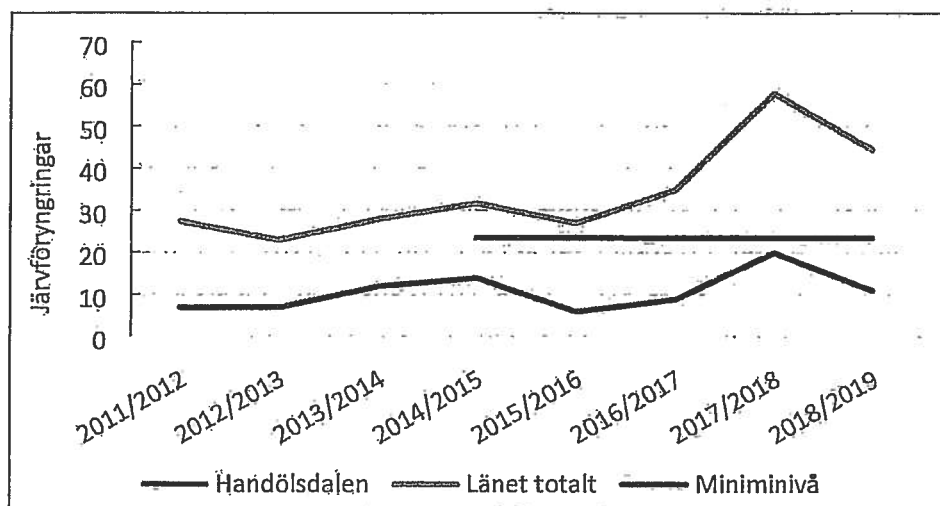


Länsstyrelsen  
Jämtlands län

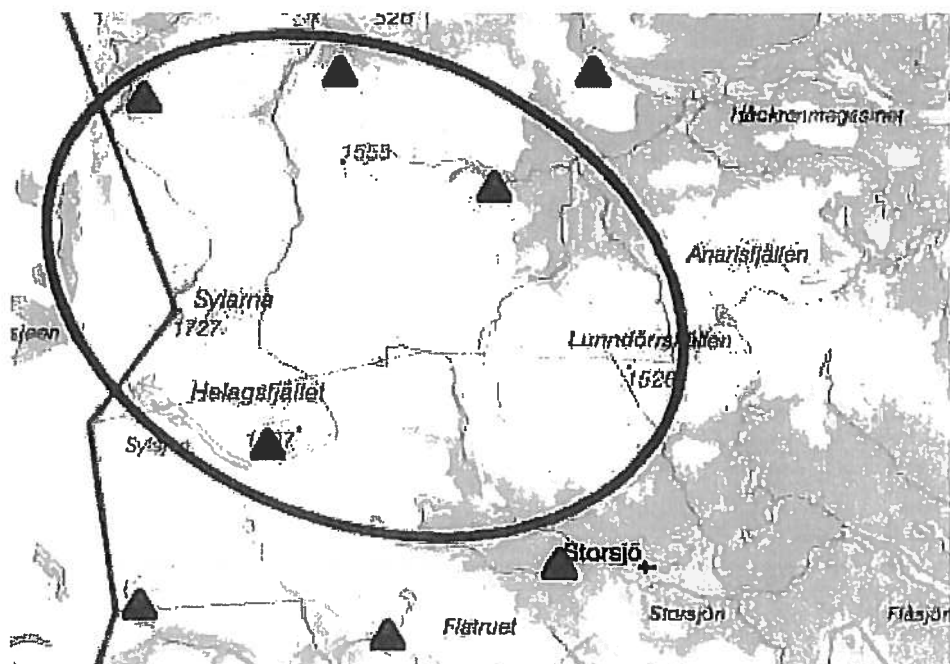
Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020



Figur 3: Järvpopulationens utveckling i länet (grå linje) samt redovisning av antalet järvringsringar som berört Handölsdalens sameby (blå linje) mellan åren 2011 och 2019. Den röda linjen visar länets fastställda miniminivå om 23,5 järvringsringar.



Figur 4: Redovisning av de järvringsringar som under inventerings säsongen 2018/2019 har hittats i anslutning till samebyns äretruntmarker. De blå trianglarna motsvarar dokumenterade järvringsringar. Ungefärlig utbredning av samebyns äretruntmark illustreras med en röd cirkel. (Rovbase, 2020)

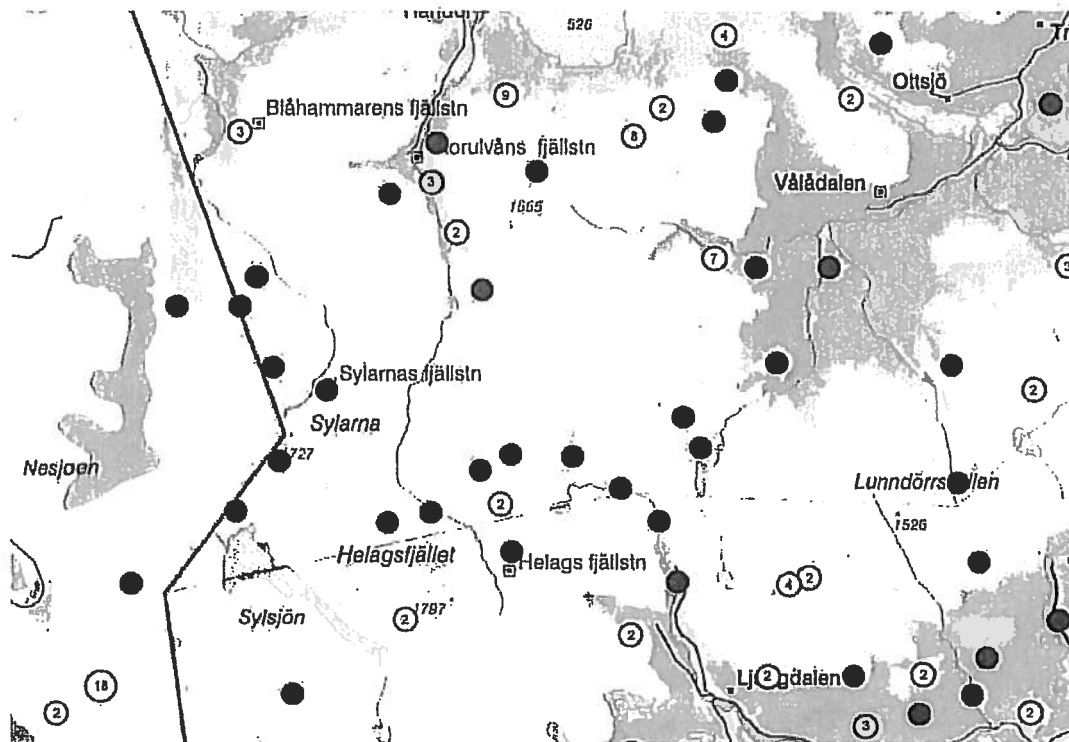


Länsstyrelsen  
Jämtlands län

Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020



Figur 5: Observationer av järv inom Handölsdalens åretruntmarker från och med 1 januari 2019 till och med 24 januari 2020. Varje enskild observation illustreras med en blå cirkel. Cirklar med siffror i illustrerar flera järvobservationer som samgrupperats eftersom de ligger nära varandra. Samtliga dokumentationer har av Länsstyrelsen bedömts som säkra. (Rovbase, 2020)

### Samebyns samlade rovdjurstryck

Förutom att Handölsdalens sameby har hög förekomst av järv inom sina betesområden så finns det även björn, varg och lodjur inom samebyn. Björn kan vara ett problem för samebyn under vårarna då de kan gå upp från skogslandet för att predera ren under kalvningstiden. Sådana björnar upptäcks normalt innan de hinner orsaka allvarlig skada och tas då i regel bort vid skydds jakt. Handölsdalen bedöms utifrån sökta och beviljade skydds jakt ha hög vargnärvaro. Vanligen upptäcks värgarna när de kommer i närheten av samebyns renhjordar och om de stannar kvar och prederar ren tas de bort vid skydds jakt för att minimera den allvarlig skadan varg snabbt kan orsaka. Samebyn har också lodjur inom sitt betesområde vilket också påverkar samebyn men dessa återfinns i huvudsak inte inom samebyns åretruntmarker. De lodjur som bedöms orsaka allvarlig skada i samebyn tas också bort vid skydds jakt. Trots dessa, ofta snabba och effektiva, åtgärder har samebyn ett fortsatt högt rovdjurstryck och höga förluster.

### Skäl

Naturvårdsverket fattade den 17 maj 2018 beslut (NV-02872-18) om att överlämna rätten att besluta om skydds jakt på järv till vissa länsstyrelser.





Lännsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

Beslutet fattas med stöd av 9, 18, 21, 22, 23, 23 a tredje punkten, 23 b och 24 d §§ jaktförordningen. I beslutet har även reglerna i artikel 12 och undantagsreglerna beträffande jakt i artikel 16 i Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) beaktats.

Med stöd av 59 § jaktförordningen gäller detta beslut utan hinder av att det överklagas.

### Dispens för användande av hagelvapen

Lännsstyrelsen har dispens för användande av hagelvapen vid genomförande av skyddsjakt efter järv enligt beslut från Naturvårdsverket, NV-00812-20.

## Lännsstyrelsens bedömning

Lännsstyrelsen gör en samlad bedömning i varje enskilt fall. Lännsstyrelsen bedömer skadornas omfattning, förväntad skadebild, om skadeförebyggande åtgärder gjorts och vilka möjligheter till förebyggande av skada som finns samt möjlighet till annan lämplig lösning än skyddsjakt. Lännsstyrelsen bedömer om skyddsjakt kan försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Lännsstyrelsen beaktar också järvstammens utveckling i landet som helhet. Vidare bedömer Lännsstyrelsen om det går att identifiera speciellt skadegörande individer eller särskilt skadeutsatta områden.

### Allvarlig skada och skyddsjakt i förebyggande syfte

Som beskrivits under *Skadebild* och efterföljande stycken består den allvarliga skadan bland annat av att järvarna äter både kalvar och vajor, stressar de dräktiga och kalvande vajorna som till följd kan kasta sina ofödda eller lämna sina nyfödda kalvar. Stressen kan även innebära att kalvarna kan komma att födas med en lägre födelsevikt vilket på sikt äventyrar kalvöverlevanden och den enskilde renägarens framtida inkomst. I det fall vajorna dödas riskeras förlust av såväl avelsdjur som kommande generation och möjlighet till framtida slaktuttag för samebyn och den enskilda renägaren försvinner.

Riksdagen har fastslagit en toleransnivå för rennäringen om maximalt 10 procent förluster orsakade av rovdjur. Målet ska nås med så små konsekvenser för rovdjursstammarna som möjligt. Det innebär att eventuella åtgärder som sätts in måste vara så effektiva som möjligt.

Lännsstyrelsen har möjlighet att fatta beslut om skyddsjakt i förebyggande syfte. Det ställer mycket höga krav på bedömningsunderlaget för beslut om skyddsjakt i förebyggande syfte. Lännsstyrelsen menar att detta villkor är uppfyllt:

- Lännsstyrelsen och samebyn har genom arbetet med toleransnivåuppdraget haft en dialog om problemen med rovdjursförekomst i samebyn under flera års tid. Åretruntmärkena och kalvningslandén är samebyns viktigaste områden och samebyn har ingen möjlighet att avvåra dessa.
- Samebyns totala förlust till rovdjur visar på höga siffror, där den senast tillgängliga säsongen visar på 37 procent förlust till rovdjuren, vilket är en allvarlig skadebild för samebyn.



Länsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Djarienummer  
218-488-2020

- Den dokumenterat järvdödade renarna från området bekräftar att järv är en skadegörande rovdjursart där. Utifrån den kända rovdjursförekomsten är det sannolikt att järvarna i åretruntmarkerna svarar för en betydande del av samebyns totala förluster. Samebyns omfattande förlustsiffror bekräftar också att skadan som sker är allvarlig.

I de skadedrabbade områdena är det inte möjligt att urskilja järvindivider som är mer skadegörande än andra. Istället är det populationens koncentration och järvarnas predationsmönster i det aktuella området, kombinerat med renarnas kalvning, som skapar den allvarliga skadan. Samebyn har redovisat höga förluster till rovdjur och skydds jakt efter ~~tro~~ järvar inom samebyns åretruntmarker bedöms kunna bidra till att den av riksdagen fastställda toleransnivån om maximalt tio procent förluster kan nås. Det sker genom att järvpopulationen i området minskar vid skydds jaktens verkställande.

Länsstyrelsen har erfarenhet gällande björn där jakter riktade mot specifikt skadedrabbade områden givit önskad effekt, det vill säga mindre skador och förluster för rennäringen från björn i berörda områden. Den situation som uppstår i samebyns åretruntmarker på grund av järv kan liknas med den akuta situation som uppstår i kalvningslandet på våren när björnar uppehåller sig i och i nära anslutning till kalvningsområdena och där jagar och dödar kalv. Båda rovdjuren orsakar samma typ av skada, både direkt och indirekt, när de finns i området. Skillnaden är att björnarnas predation pågår under ett par veckor innan de åter vandrar ner till skogslandet för att äta annan föda. De flesta björnar som upptäcks i kalvningslanden om våren tas också bort vid skydds jakt varför effekten av deras predation begränsas. Järvens predation i området är däremot kontinuerlig så länge det finns ren i området, det vill säga ungefär mellan april och december. Ren är järvens huvudsakliga byte, särskilt inom samebyarnas åretruntmarker där tillgången på andra bytesdjur är låg.

Järvar är, som tidigare nämnts, strikt revirhävande djur. Det innebär att majoriteten av de järvar som finns i området har etablerat revir och därför också kommer befinna sig i området när renarna återkommer under våren. På grund av att järvstammen i Handölsdalen är relativt tät så kommer de revir som de potentiellt fällda järvarna lämnar efter sig att återbesättas inom en snar framtid. I järvpopulationer med höga tätheter så betyder det dock att om ett hondjur fälls i området så kommer hennes revir med största sannolikhet att återtas av modern eller absorberas av dottern<sup>3</sup>. Konsekvensen av det blir att Handölsdalens åretruntmarker totalt sett kommer att belastas av färre antal järvar. Det betyder att skydds jakten kommer ge effekt på järvpredationen i området trots att skydds jakten verkställs månader innan renhjordarna återvänder till området. Länsstyrelsen bedömer därför att effekten av en förebyggande skydds jakt är positiv med avseende på ett minskat predationstryck från järv.

<sup>3</sup> J.Persson & M. Aronsson 2015. Sammanställning av kunskap om effekter av jakt på järv.

fyra →  
rättelse  
rikt 36 §  
erövalnings -  
lugen (2017:900)  
28/1-20  
Hest



Lännsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

### Gynnsam bevarandestatus

Naturvårdsverket fastställde den svenska järvstammen för inventeringssäsongen 2019 till 104 föringringar, motsvarande 679 individer. Detta innebär att järvstammen bedöms ligga över referensvärdet för gynnsam bevarandestatus. *Rättelse enl. 36 § förvaltningslagen (2017:900)*  
Lännsstyrelsen bedömer att skydds jakt efter <sup>fyra</sup> ~~tre~~ individer i detta område inte riskerar att förhindra eller allvarligt försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos järven som art. *28/1-20*

### Skadegörande rovdjursart

Under rubriken *Samebyns samlade rovdjurstryck* framkommer att övriga rovdjursarter förekommer inom samebyns åretruntmarker men att de inte kan förklara hela förlusten som samebyn lider. Lördjur återfinns generellt sett inte på fjället i kalvningsområdena, varg förekommer men tas normalt bort på skydds jakt innan de hinner orsaka en allvarlig skada och björnar återfinns heller inte i någon större utsträckning inom kalvningslanden över längre tid. Järv är den rovdjursart som förekommer i hela åretruntmarken under hela den period som renarna befinner sig där. Samebyn har också under 2019 haft dokumenterade skador av järv i området. *RA*  
*HEA*

Utifrån ovanstående bedömer Lännsstyrelsen att järv är den främsta skadegörande rovdjursarten i området.

### Jakttiden

Vid den tid den allvarliga skadan förväntas uppstå i samebyns åretruntmarker, alltså under våren och sommaren, befinner sig majoriteten av samebyns renar i det aktuella området. Vajorna är vid denna period högdräktiga eller har hunnit kalva och är därför oerhört stresskänsliga. Även andra djur och fåglar har sin ynglingsperiod under denna tid och på många ställen råder förbud mot att färdas med motorfordon i området just av denna anledning. Utifrån detta menar Lännsstyrelsen att det är olämpligt att genomföra skydds jakter i området vid denna känsliga tid. Med stöd i ovanstående bedömer Lännsstyrelsen att det av etiska skäl är motiverat att genomföra skydds jakten vid en annan tidigare tidpunkt än den då skadan förväntas äga rum.

Järvens ynglingsperiod beräknas inträffa som absolut tidigast under februari. Lännsstyrelsen menar att det ur ett etiskt perspektiv därför är bättre att genomföra skydds jakten under en tid då risken att skjuta bort en järvhona från sina ungar inte är överhängande, det vill säga innan ynglingsperioden börjar eller mycket tidigt under den. Jakttiden för beslutet ligger ett fåtal dagar in i februari. Det finns en mycket liten risk att någon järvhona har ungar i lya vid denna tid. Vid en avvägning mellan den relativt låga risken att skjuta bort en järvhona från sina ungar och risken för den allvarliga skada samebyn drabbas av bedömer Lännsstyrelsen att den allvarliga skadan värderas högre och att jakttiden kan fortgå en kort period under februari.



## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

### **Annan lämplig lösning**

Den skadeförebyggande metod som normalt fungerar bäst mot predation på ren är att hålla renhjorden väl samlad. När järvar befinner sig i och kring renhjorden flyr renarna och hjorden skingras och sprids över en större yta. Det medför ökad exponering för predation av såväl järv som andra rovdjur. Andra alternativa metoder för att skydda renhjorden kan vara:

#### *1. Flytta renarna och låta dem kalva på annan plats*

Under våren i kalvningstid, då den allvarliga skadan i samebyns äretüntmarker förväntas äga rum, är renarna oerhört känsliga för störning och det vore direkt olämpligt att flytta dem vid denna tid. Vajorna kalvar i regel också på samma ställe vid ungefär samma tidpunkt år efter år. Det beror på att kalvningsområdena är särskilt lämpade för kalvning vad gäller tillgång på bete och skydd mot väder. Även om renarna skulle gå att flytta förekommer såväl järv som andra rovdjur i hela fjällområdet varför det inte skulle vara en alternativ lösning utan istället bara förflytta problemet från ett område till ett annat.

#### *2. Hägna in och utfodra renarna, låt renarna kalva i hägn*

Utfodring i hägn är en effektiv lösning vad gäller möjligheten till att effektivt bevaka en renhjord. Denna lösning är dock endast att anse som tillfällig då renar som hålls i hägn över längre tid löper hög risk att drabbas parasiter och andra sjukdomar som snabbt kan spridas bland djur som hålls på en begränsad yta. Vidare finns heller ingen praktisk möjlighet att hägna in så stora områden som kalvningslanden omfattar. Lösningen faller också på sin egen orimlighet om man väger in kostnader och arbetsinsats för underhåll av hägn och utfodring.

#### *3. Ökad bevakning samt att mota bort järvarna*

Samebyn använder redan alla tillgängliga resurser för att övervaka och flytta sina renar. Bevakning under kalvningsperioden är också endast möjlig på långa avstånd från renhjorden då det annars står de stresskänsliga kalvande vajorna. Nattetid, då de flesta jaktförsöken förväntas genomföras, är det också svårt att upptäcka och avvärja ett pågående angrepp.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Lännsstyrelsen att det inte finns någon annan lämplig lösning för att förhindra den allvarliga skada som beskrivits tidigare i detta beslut.

### **Beslutets verkställighet**

Lännsstyrelsen bedömer att beslutet bör verkställas så snart som möjligt. Lännsstyrelsen anser att det är lämpligare att genomföra skyddsjakten innan, eller så tidigt som möjligt inom, järvens yngelperiod eftersom samma skadeförebyggande effekt för rennäringen då kan uppnås utan att riskera att järvungar dör i lyan om en järvhona istället fälls på skyddsjakt under vårvintern när hon med större sannolikhet har ungar. På detta vis beaktas 27 § jaktlagen, det vill säga att skyddsjakten ska genomföras på så vis att viltet inte utsätts för onödigt lidande.



Länsstyrelsen  
Jämtlands län

## Beslut

Datum  
2020-01-27

Diarienummer  
218-488-2020

### Information

Jakt som inte följer angivna villkor sker utan stöd av detta beslut och i strid med fredningsbestämmelserna i 3 § jaktlagen (1987:259). Straffbestämmelserna för jaktbrott återfinns i 43 och 44 §§ samma lag.

Länsstyrelsen erinrar om 22 § jaktförordningen där det framkommer att ett skjutvapen som förvaras i ett motordrivet forskaffningsmedel inte får ha ammunition i vapnets patronläge eller magasin.

Länsstyrelsen erinrar om att skyddsjakten enligt 27 § jaktlagen ska bedrivas på ett sådant sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara.

### De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av fält- och viltchef [REDACTED] med vilthandläggare [REDACTED] [REDACTED] som föredragande. I den slutliga handläggningen har även fältsamordnare [REDACTED] samt naturvårdshandläggare [REDACTED] varit delaktiga.

Fält- och viltchef

[REDACTED]  
Vilthandläggare

*Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.*

**Bilaga 1; hur beslutet kan överklagas**

**Bilaga 2; karta över jaktområde**

### Sändlista

Handölsdalens sameby

Polisen

Naturvårdsverket

Skandinaviska Järvprojektet

SVA

Viltförvaltningsdelegationen i Jämtlands län

### Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på [www.lansstyrelsen.se/dataskydd](http://www.lansstyrelsen.se/dataskydd).



## Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

### Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

#### Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

### Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.  
  
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.  
  
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

### Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

## Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

## Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på [www.domstol.se](http://www.domstol.se).